

K Ä S K K I R I

22. detsember 2023 nr 1-1/23/157

Metssigade küttemismahu ja struktuuri määramine 2023/2024. jahiaastaks

1. OTSUS

Jahiseaduse § 23 lg 4 p 5, haldusmenetluse seaduse § 53 lg 1 p 2 ja p 4 ning lg 2 p 3, jahiseaduse § 21 lg 3 alusel kehtestatud keskkonnaministri 23.05.2013 määruse nr 27 „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ § 7¹, keskkonnaministri 30.09.2020 määrusega nr 47 kehtestatud „Keskkonnaameti põhimääruse“ § 7 lõike 2 punkti 6 ja § 8 lõike 2 punkti 18 alusel ning arvestades Põllumajandus- ja Toiduameti 01.10.2023 kirjas nr 13-11/23/22804 tehtud ettepanekuid,

- 1.1. kinnitan uluki kaudu leviva haiguse tõkestamise meetmena metssigade asurkonna arvukuse vähendamiseks 2023/2024. jahiaastaks metssigade küttemismahu Harju, Hiiu, Järva, Lääne Põlva, Saare, Tartu ja Võru maakondades (lisa 1). Ülejäänud maakondades (Ida-Viru, Jõgeva, Lääne-Viru, Pärnu, Rapla, Viljandi ja Valga) tuleb kütida metssigu jahindusnõukogude poolt enne käesoleva käskkirja andmist kokku lepitud mahu;
- 1.2. kehtestan jahipiirkondade kasutajatele metssigade küttemisstruktuuri, kus kütitavate kesikute ja täiskasvanud isendite seas on soovituslik emiste osakaal vähemalt 50% ja soovituslik põrsaste osakaal kütitavate isendite seas 50%;
- 1.3. käskkirja resolutsiooni punktiga 1.1 kinnitatud küttemismahtu ja punktiga 1.2 kinnitatud küttemisstruktuuri võib Keskkonnaamet igal ajal muuta, kui see on vajalik tulenevalt surnuna leitud metssigade ning sigade Aafrika katku tunnustega jahiloata surmatud metssigade kohta laekunud informatsioonist ning seire tulemustest;
- 1.4. Keskkonnaameti looduskaitse korraldamise osakonna jahinduse ja vee-elustiku bürool teha käskkirja e-posti teel teatavaks jahipiirkonna kasutajatele ja jahindusnõukogudele ning avalike suhete osakonna peaspetsialistil avaldada teade Keskkonnaameti koduleheküljel;

Käskkirja on õigus vaidlustada haldusmenetluse seaduses või halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, esitades 30 päeva jooksul käskkirja teatavastegemisest vaide Keskkonnaametile või kaebuse Tallinna Halduskohtusse.

2. ASJAOLUD JA PÕHJENDUSED

- 2.1. Sigade Aafrika katk (edaspidi ka *SAK*) on eriti ohtlik loomataud, millele on võrdselt vastuvõtlikud nii kodu- kui metssead. Haigusele on iseloomulik palavik, verejooksud, põletikulised muutused elundites ja suur suremus (kuni 100% loomadest). Haiguse tekitajaks on viirus, mis on nakkav ja levib eelkõige loomade omavahelise otsese kontakti teel, lisaks veel ka korjaste, kõikide haigustekitajaga saastunud esemete, transpordivahendite, loomasööda jmt vahendusel.
- 2.2. SAK on taud, mille puhanguite puhul rakendab ettevaatusabinõusid taudi laialdasema leviku tõkestamiseks ka Euroopa Liit, kehtestades piiranguid liikmesriikide vahelisele kauplemisele elussigade või nende paljundusmaterjali, sigadelt pärinevale lihale või seda liha sisaldavatele toodetele. Euroopa Komisjoni otsusega rakenduvate kitsenduste ulatus ja kohalduvus sõltub sellest, kui suureks on hinnatud ohtu taudi levikuks.
- 2.3. Euroopa Komisjoni 07.04.2021 rakendusmääruse 2021/605/EL, milles sätestatakse sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed I lisas on loetletud liikmesriikide geograafiliselt täpselt piiritletud alad, kus kehtivad tauditõrje erimeetmed.¹
- 2.4. Jahiseaduse § 9 lg 3 p 3 järgi teeb jahindusnõukogu ettepaneku jahipiirkonna kasutusõiguse loa andjale jahipiirkonna kasutusõiguse loa kehtetuks tunnistamiseks, kui on rikutud küttimismahu ja -struktuuri kokkuleppeid ning p 5 alusel annab seisukoha Keskkonnaametile jahipiirkonna kasutusõiguse loa kehtivuse pikendamise kohta. Küttimiskohustuse täitmise hindamisel ning ettepaneku tegemisel jahipiirkonna kasutusõiguse loa kehtetuks tunnistamiseks arvestatakse jahipiirkonna kasutaja poolt teatatud ning Põllumajandus- ja Toiduameti (edaspidi ka PTA) poolt fikseeritud summana leitud ning SAK-i tunnustega jahiloata surmatud metssigade mahtusid ja seire tulemusi. Kui jahipiirkonna kasutaja ei ole jahindusnõukogu poolt kokku lepitud metssigade küttimismahtu või -struktuuri mõjuva põhjuseta täitnud, on jahindusnõukogul õigus teha Keskkonnaametile ettepanek jahipiirkonna kasutusõiguse loa kehtetuks tunnistamiseks. Paralleelselt jälgib ja vajadusel ka analüüsib Keskkonnaamet metssigade küttimismahu ja -struktuuri täitmist jahihooaja jooksul jahipiirkonna kasutaja poolt, rakendades mõjuval põhjusel p-s 2.6. kirjeldatud tegevusi (muudab kehtivat käskkirja või rakendab jahimaa kasutaja suhtes muid seadusandlusest tulenevaid sanktsioone).
- 2.5. Kuna jahindusnõukogud arvestavad oma otsustes enne 2017. aasta haldusreformi kehtinud maakondade piiridega, samuti on oluline säilitada andmete võrreldavus varasemate aastatega, võetakse seda asjaolu arvesse ka käesolevas käskkirjas metssigade küttimismahu kehtestamisel s.o maakondadena käsitletakse jahipiirkondadest koosnevaid ohjamisalasid, mis hõlmavad Eesti maakondi nende halduspiirides enne eelmainitud haldusreformi.
- 2.6. Kooskõlas haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) regulatsiooniga võib haldusakti anda kõrvaltingimusega. HMS § 53 lg 1 p 4 kohaselt on haldusakti kõrvaltingimuseks muu hulgas haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine. Vastavalt sama paragrahvi lg 2 p-le 3 võib haldusaktile kehtestada kõrvaltingimuse, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel. Jahiseaduse § 23 lg 4 p 5 kohaselt korraldab Keskkonnaamet jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks muuhulgas kaalutusõiguse alusel ja seega on Keskkonnaameti pädevuses ka käskkirjade ja korralduste muutmine ja/või kehtetuks tunnistamine. Seoses

¹ Komisjoni 07.04.2021 rakendusotsuse 2021/605/EL konsolideeritud versioon on leitav aadressil: <https://estlex.ee/index.php?id=76&aktid=219704&fd=1&leht=2> (27.09.2023).

sisulise uuendamise ja muutmise vajadusega võib Keskkonnaamet käesolevat käskkirja p-i 1.3 alusel muuta, kui selleks tekib põhjendatud vajadus.

- 2.7. Keskkonnaagentuuri 2023. aasta ulukiasurkondade seisundi ja kütmissoovituse aruandele (edaspidi *seirearuanne*) tuginedes tuleb metssigade arvukuse vähendamiseks 2023/2024. jahiaastal kütida vähemalt 15 750 metssiga.² Keskkonnaagentuuri hinnangul on metssea arvukus viimase aasta jooksul Eesti erinevates piirkondades kiiresti taastunud ja suurenenud, kuna SAK-i mõju metssea arvukusele on viimase jahiaasta jooksul, hoolimata üksikutest katkupuhangutest, olnud pigem tagasihoidlik.
- 2.8. 2023/2024. jahiaastal tuleb metssigade arvukuse ja uute SAK-i puhangute riskide suurenemise vältimiseks kõikides jahipiirkondades metssigu kütida Põllumajandus- ja Toiduameti 01.10.2023 ettepanekul³ Keskkonnaagentuuri poolt seirearuandes etteantud mahus (metssigade arvukuse kasv tuleb peatada ning saavutada arvukuse stabiilne tase, kõrgema asustustihedusega piirkondades tuleb arvukust langetada). PTA ettepanekul tuleb jahihooaja lõpuks viia metssigade asustustihedus vähemasti Eesti mandriosas alla 3 isendi 1000 ha jahimaa kohta. Sama soovitus on andnud 18.09.2023 toimunud koosolekul ka Loomatauditõrje ekspertrühm⁴. Lähiaastatel tuleb seirearuande soovitusete kohaselt metssigade arvukus langetada samale tasemele ka Eesti suurematel saartel (Saare- ja Hiiumaa, Muhu ja Vormsi saared).
- 2.9. Vastavalt jahiseaduse § 9 lg 3 p-le 2 ja § 22 lg-le 1 on jahindusnõukogu pädevuses muuhulgas metssea küttimismahu ja -struktuuri kokkuleppimine igaks jahiaastaks jahipiirkondade kaupa, lähtudes jahilukite seirearuandest ja jahipiirkonna kasutaja ettepanekust.
- 2.10. Jahindusnõukogud on 2023/2024. jahiaastaks kokku leppinud kütitavate metssigade koguarvuks 12 864 isendit.⁵
- 2.11. Kokkulepe metssigade küttimiseks vastavalt Keskkonnaagentuuri seirearuandes toodud soovitusetele ja tasemele jäi saavutamata Harju, Hiiu, Järva, Lääne, Põlva, Saare, Tartu ja Võru maakonna jahindusnõukogus. Eelmainitud maakondades lepiti kokku metssigade küttimismahud Keskkonnaagentuuri seirearuandes soovitatust väiksemas mahus. Keskkonnaseire aruandes soovitati kütida Harju maakonnas 800, Hiiu maakonnas 2000, Järva maakonnas 800, Lääne maakonnas 800, Põlva maakonnas 700, Saare maakonnas 3300, Tartu maakonnas 700 ja Võru maakonnas 800 isendit. Jahindusnõukogudes lepiti kokku, et 2023/2024. jahiaastal kütitakse Harju maakonnas 599, Hiiu maakonnas 1500, Järva maakonnas 692, Lääne maakonnas 590, Põlva maakonnas 66, Saare maakonnas 2835, Tartu maakonnas 303 ja Võru maakonnas 429 metssiga.

² Aruanne on leitav aadressil <https://keskkonnaportaal.ee/et/ulukite-arvukus-ja-kuttimine> (27.11.2023).

³ Ettepanek on registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 01.10.2023 nr 13-11/23/13-11/23/19662 all.

⁴ Koosoleku memo on registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 13.10.2023 nr 13-11/23/20855 all.

⁵ Jahindusnõukogu protokollid on leitavad aadressil: <https://adr.envir.ee> (27.11.2023).

- 2.12.** Võttes aluseks PTA veterinaarseaduse § 51 alusel tehtud ettepaneku (vt ka käskkirja p 2.8), kehtestab Keskkonnaamet küttimismahud maakondades, kus jahindusnõukogudes lepiti kokku Keskkonnaagentuuri seirearuandes soovitatust väiksem metssigade küttimismaht (Harju, Hiiu, Järva, Lääne, Põlva, Saare, Tartu ja Võru). Eelmainitud kaheksas maakonnas jaotatakse 2023/2024. jahiaastal maakondlik minimaalne metssigade küttimismaht jahipiirkondade vahel 1/3 ulatuses proportsionaalselt nende pindala järgi ning 2/3 jaotusel on lähtunud jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttimissoovist, eelneva hooaja küttimistulemustest ja arvukushinnangu suhtelisest osakaalust vastava maakonna koondandmetes tulenevalt seirearuandes antud soovitustest. Ülejäänud maakondade (Ida-Viru, Jõgeva, Lääne-Viru, Pärnu, Rapla, Viljandi ja Valga) jahindusnõukogudes lepiti metssigade küttimismahud kokku Keskkonnaagentuuri soovitatud tasemel ning nendes maakondades tuleb metssigu küttida jahindusnõukogudes 2023. aastal kokku lepitud mahu.
- 2.13.** Lisaks metssea küttimismahule lepitakse jahindusnõukogus tulenevalt jahiseaduse § 22 lg-st 1 kokku ka metssea küttimisstruktuur. 2023. aasta juulis ja augustis toimunud jahindusnõukogudes metssea küttimisstruktuuri valdavalt kokku ei lepitud, vaid otsustati, et metssigu kütitakse struktuurivabalt. Euroopa Komisjoni koostatud SAK-i tõrjumise strateegias on soovituslik emiste küttimisprotsent täiskasvanud isendite seas 50%. Keskkonnaagentuuri seirearuandes antud soovitusel järgi tuleks katkust mõjutatud aladel küttida kesikute ja täiskasvanute hulgas emiseid proportsionaalselt nende osakaaluga asurkonnas ning mingil juhul ei tohiks hakata tegelema emiste hoiuga. Katkust puutumata ja kõrge asustustihedusega aladel (Hiiu- ja Muhumaal) tuleb jätkata täiskasvanute ja kesikute seas emiste küttimist kõrgendatud osakaalus. Kuna SAK-ist ning intensiivsest küttimisest põhjustatud suremus on lisaks metssigade üldarvukuse vähenemisele toonud kaasa muutused ka populatsiooni soolises ja vanuselises struktuuris, võib erinevalt tavapärasest olukorrast olla piirkonniti väga erinev ka emiste ja põrsaste osakaal. Sellest tingituna võib kohustuslik emiste ja põrsaste osakaalu määramine küttimismahust saada paljudes jahipiirkondades takistuseks küttimismahu täitmisel, mistõttu ei ole mõistlik määrata seda kohustusena, vaid soovitusena. Käskkirjaga kehtestatakse jahipiirkondade kasutajatele soovituslik küttimisstruktuur, mille kohaselt oleks kütitavate kesikute ja täiskasvanud isendite seas emiste osakaal vähemalt 50% ja põrsaste osakaal kütitavate isendite seas 50%.
- 2.14.** HMS § 40 lg 1 sätestab, et enne haldusakti andmist peab haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Eeltoodud põhjustel on käskkirja eelnõu edastatud menetlusosalistele (Eesti Jahimeeste Selts) arvamusel esitamiseks 26.10.2023 tähtajaga 02.11.2023. Eesti Jahimeeste Selts (edaspidi ka *EJS*) edastas Keskkonnaametile käskkirja kohta arvamusel 02.11.2023⁶. Rohkem arvamusel Keskkonnaametile edastatud ei ole, samuti ei ole esitatud taotlusi arvamusel ja vastuväidete esitamiseks antud tähtaja pikendamiseks.

⁶ EJS-i vastuskiri on registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 02.11.2023 nr 13-11/23/22184 all.

2.15. Eesti Jahimeeste Selts on välja toonud, et 2022. ja 2023. aastal esinenud SAK-i hiljutiste puhangute tõttu ei ole Keskkonnaagentuuri soovitatud metssigade küttimismahtu võimalik ära küttida Põlva ja Võru maakondades. 2015/2016 ja 2016/2017 jahiaastatel suudeti Põlva ja Võru maakondades SAK-i leviku tingimustes ära küttida vastavalt 54-78% ning 56-63% algselt 2015. ja 2016. aasta ulukiseire aruannetes⁷ Põlva- ja Võrumaale soovitatud metssigade küttimismahust. Loomatauditõrje ekspertrühm (Arvo Viltrop) on 18.09.2023 toimunud koosolekul välja toonud, et SAK-i koldes metssigu intensiivselt küttima ei peaks, kolde ümbruses aga tuleks neid intensiivselt edasi küttida⁴. Keskkonnaamet arvestab EJS esitatud ettepanekuga osaliselt ning vähendab eelmainitud maakondade jahipiirkondades, kus 2022 ja 2023. aastal on tuvastatud positiivsed SAK-i leiud, lisaga 1 määratud metssigade minimaalset küttimismahtu 40% võrra. Metssigade küttimismahtu vähendatakse 40 % võrra Põlvamaa Ahja, Ilumetsa, Mäe, Peri, Rasina, Räpina, Orava, Taevaskoja ja Vastse-Kuuste ning Võrumaa Hino, Krabi, Mõniste, Ruusmäe ja Võhandu jahipiirkondades. Vähendamise tulemusel tuleb Põlva ja Võru maakondades ära küttida 700 ja 800 metssea asemel vastavalt vähemalt 570 ja 714 metssiga.

2.16. Hiiumaa puhul on EJS välja toonud, et tänu viimaste aastate intensiivsele küttimisele on maakonnas metssigade asustustihedus vähenenud ning 2000 metssea ära küttimine ei ole võimalik. Seirearuandest nähtub, et Hiiumaa metssea suhteline asustustihedus seirealadel 2015-2023 talvedel pabulaloenduste ja tuhnimislaikude andmetel on vähenenud ca 30% võrra. Sigade arvukuse vähenemist kinnitavad praegu kõik jahipiirkonnad, samuti paljud maaomanikud ja talupidajad. Jahipiirkondade kasutajad peavad ka jahindusnõukogus esialgselt kokku lepitud küttimise mahtu 1500 metssiga väljakutseks, mis on siiski hetkeolukorrast lähtuvalt reaalsem. Eeltoodut arvesse võttes vähendab Keskkonnaamet Hiiumaakonna jahipiirkondades lisaga 1 määratud metssigade minimaalset küttimismahtu 25% võrra. Vähendamise tulemusel tuleb Hiiumaakonnas ära küttida vähemalt 1500 metssiga. Hiiumaa jahipiirkonnad võivad metssigu küttida vastavalt 2023. aastal Hiiumaa jahindusnõukogus kokku lepitud jaotusele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Rainer Vakra
peadirektor

Saata: Kliimaministeerium, Regionaalministeerium, Põllumajandus- ja Toiduamet,
Keskkonnaagentuur, Eesti Jahimeeste Selts ejs@ejs.ee, Eesti Maaülikool
arvo.viltrop@emu.ee

Margo Tannik
jahinduse peaspetsialist
looduskaitse korraldamise osakond

⁷ Aruanded on leitavad aadressil <https://keskkonnaportaal.ee/et/ulukite-arvukus-ja-kuttimine#ARHIIV> (05.12.2023).